

Sygn. akt: I.Ca 450/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz
Sędziowie	SSO Cezary Olszewski (spr.) SSO Alicja Wiśniewska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 09 listopada 2016 roku w Suwałkach

na posiedzeniu jawnym

sprawy z wniosku **M. S.**

z udziałem **W. A.**

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika postępowania W. A. od postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach I Wydziału Cywilnego z dnia 21 czerwca 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 764/14

postanawia:

1) zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

a) uchylić punkt 2;

b) w punkcie 3 w miejsce kwoty „26.777,00 zł (dwadzieścia sześć tysięcy siedemset siedemdziesiąt siedem złotych 00/100)” wpisać kwotę „18.925,00 zł (osiemnaście tysięcy dziewięćset dwadzieścia pięć złotych 00/100)”;

2) zasądzić od wnioskodawczyni M. S. na rzecz uczestnika postępowania W. A. kwotę 2.200,00 zł (dwa tysiące dwieście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kwotę 1.200,00 zł (jeden tysiąc dwieście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Cezary Olszewski SSO Alicja Wiśniewska

Sygn. akt: I. Ca. 450/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. S. (poprzednio A.) wystąpiła z wnioskiem o podział majątku swego i swojego byłego małżonka W. A.. Jako składniki tego majątku wskazała: remont domu uczestnika postępowania położonego we wsi W. za kwotę 20.000,00 zł (wymiana okien, centralne ogrzewanie, łazienka, kuchnia, itd.), ciągnik rolniczy marki Z. (...)

o wartości przy zakupie około 37.000,00 zł, kosiarka rotacyjna o wartości 3.500,00 zł, rozrzutnik obornika o wartości 4.000,00 zł, sadzarka do ziemniaków o wartości 700,00 zł, opryskiwacz o wartości 1.000,00 zł, kultywator ciągnikowy o wartości 2.000,00 zł, pług o wartości 6.000,00 zł, brony o wartości 2.000,00 zł, wynagrodzenie za 17 lat pracy, ponieważ uczestnik postępowania niełożył na utrzymanie rodziny, oszczędności w kwocie nieznannej znajdujące się na koncie uczestnika postępowania, do którego wnioskodawczyni nie miała dostępu (pochodziły ze sprzedaży inwentarza podczas trwania małżeństwa). Jako preferowany sposób podziału majątku wnioskodawczyni wskazała przyznanie na rzecz uczestnika postępowania składników szczegółowo opisanych powyżej, zaś na swoją rzecz domagała się zasądzenia od uczestnika postępowania tytułem wyrównania udziału w majątku wspólnym spłaty w wysokości 100.000,00 zł oraz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uczestnik postępowania W. A. wniósł o oddalenie wniosku oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Argumentując swoje stanowisko w sprawie podał, iż w momencie zawarcia małżeństwa samodzielnie prowadził gospodarstwo rolne, stanowiące jego odrębną własność, zaś małżonkowie zamieszkali w domu mieszkalnym także stanowiącym jego odrębną własność. W trakcie trwania małżeństwa strony czyniły jedynie nakłady konieczne na dom mieszkalny, w którym wspólnie zamieszkiwały i wskutek tych nakładów jego wartość nie wzrosła. Wskazał, że gospodarstwo rolne stanowiło zawsze jego majątek odrębny i o ile do majątku wspólnego weszły dochody z niego uzyskane, o tyle nie weszły do niego następujące składniki tworzące gospodarstwo rolne: ciągnik rolniczy marki Z. (...), kosiarka rotacyjna, rozrzutnik obornika, sadzarka do ziemniaków (przy czym jest to współwłasność z C. B., a udział wynosi 1/2 części), opryskiwacz, kultywator ciągnikowy, brony. Co do pługu to uczestnik postępowania wyjaśnił, że zakupił go na przełomie miesiąca sierpnia i września 2014 roku. Ponadto podał, iż na dzień ustania wspólności majątkowej stron nie posiadał jakichkolwiek oszczędności, bowiem wszelkie środki wydatkował na zaspokojenie zobowiązań alimentacyjnych, utrzymanie gospodarstwa rolnego i własne utrzymanie.

Wnioskodawczyni M. S. na rozprawie w dniu 26 lutego 2015 roku potwierdziła, iż sadzarka stanowi współwłasność z C. B. w udziale 1/2 części.

Postanowieniem z dnia 21 czerwca 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 764/14 Sąd Rejonowy w Suwałkach dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania w skład, którego wchodzi: a) ciągnik rolniczy marki Z. (...) nr rej (...) o wartości 30.880,00 zł, b) udział wynoszący Y2 w prawie własności ruchomości w postaci sadzarki do ziemniaków o wartości 350,00 zł, c) opryskiwacz ciągnikowy o wartości 450,00 zł, d) kosiarka rotacyjna o wartości 1.450,00 zł, e) brony ciągnikowe o wartości 1.440,00 zł, f) pług ciągnikowy o wartości 600,00 zł, g) kultywator ciągnikowy o wartości 1.650,00 zł, h) rozrzutnik obornika o wartości 1.630,00 zł, i) kwota 600,00 zł stanowiąca równowartość zezłomowanego samochodu marki F. (...) - w ten sposób, że składniki majątku szczegółowo opisane w pkt. 1 ppkt. a) - h) przyznał na rzecz uczestnika postępowania, zaś równowartość kwoty wskazanej jak w pkt. 1 ppkt. i) przyznał na rzecz wnioskodawczyni (pkt 1); ustalił, iż rozliczeniu podlega nakład z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek osobisty uczestnika postępowania w kwocie 7.852,00 zł (pkt 2); tytułem dopłaty zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 26.777,00 zł płatnej w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności (pkt 3), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Suwałkach) tytułem brakujących kosztów sądowych w sprawie od wnioskodawczym kwotę 1.633,60 zł, a od uczestnika postępowania kwotę 2.333,60 zł (pkt 4); orzekł, iż w pozostałym zakresie zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt 5).

Powyższe postanowienie w zakresie pkt 2 i 3 zaskarżył uczestnik postępowania W. A., zarzucając Sądowi I instancji błędną wykładnię art. 46 § 1 k.r.o. oraz art. 567 § 1 k.p.c. i rozliczenie w postępowaniu o podział majątku wspólnego nakładu z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek osobisty uczestnika postępowania w kwocie 7.852,00 zł w sytuacji gdy w postępowaniu o podział majątku wspólnego rozliczane mogą być wyłącznie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie. W konsekwencji wniósł o zmianę postanowienia w zaskarżonej części poprzez uchylenie pkt 2, zaś w pkt 3 zasądzenie tytułem dopłaty od uczestnika

postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwoty 18.925,00 zł, płatnej w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie na wypadek uchybienia terminowi płatności. Jednocześnie wniosł o zasądzenie od wnioskodawczynie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację, wnioskodawczynie wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od uczestnika postępowania na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika postępowania okazała się zasadna.

Odnosząc się do wywiedzionej apelacji, zważyć należało, że uczestnik postępowania kwestionował wyłącznie możliwość rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego wnioskodawczynie na jego majątek osobisty w postępowaniu o podział majątku wspólnego w postaci remontu zabudowań w kwocie 7.852,00 zł i tym samym wysokość spłat. Nie podważał przy tym katalogu składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego i ich wartości, a także sposobu ich podziału.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiedzione z przeprowadzonego postępowania dowodowego prowadzące do wydania postanowienia w zaskarżonej części nie były prawidłowe, co skutkowało jego zmianą.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dokonał błędnej interpretacji art. 45 k.r.o., w wyniku której dokonał rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego wnioskodawczynie na majątek osobisty uczestnika postępowania w kwocie 7.852,00 zł. Roszczenie to nie jest bowiem objęte dyspozycją art. 45 § 1 k.r.o., według którego każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. W trybie tego przepisu można więc żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił małżonek ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny i odwrotnie.

Korespondująca z tą regulacją norma art. 567 § 1 k.p.c. stanowi, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi. Wymienione przepisy przewidują zatem postępowanie nieprocesowe w sprawach o podział majątku jako wyłączny tryb dochodzenia roszczeń z tytułu przesunięć majątkowych między majątkami wspólnym i odrębnym każdego z małżonków, nie zaś pomiędzy ich majątkami odrębnymi. Pozostałe poza zakresem tej regulacji spory, w tym dotyczące rozliczeń na tle przesunięć pomiędzy majątkami odrębnymi małżonków, stosownie do ogólnej zasady, wyrażonej w treści art. 13 § 1 k.p.c., powinny być rozpoznawane w procesie (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 stycznia 2013 r., I ACA 731/12, Legalis nr 732537).

Tożsame stanowisko zawarł Sąd Najwyższy w tezie postanowienia z dnia 3 kwietnia, 1970 r., III CRN 70/70 (nie publ.), stwierdzając, że przepis art. 45 § 1 k.r.o. normuje jedynie obowiązek zwrotu przez małżonka wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na jego majątek odrębny, jak również prawo domagania się zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swego majątku odrębnego na majątek wspólny. Nie są natomiast objęte dyspozycją powyższego przepisu i nie podlegają wyrównaniom przy podziale majątku wspólnego wydatki i nakłady poczynione kosztem majątku odrębnego jednego z małżonków na majątek odrębny drugiego. Rozliczenia te podlegają ogólnym normom prawa i postępowania cywilnego, nakazującym dochodzenie przez byłych małżonków roszczeń, które nie są objęte przepisem art. 45 § 1 k.r.o. w postępowaniu procesowym. Pogląd ten następnie podtrzymał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1108/00 (Lex nr 57210), w którym wskazał, że nakłady z majątku odrębnego jednego z małżonków na majątek odrębny drugiego podlegają rozliczeniu z majątku wspólnego tylko wówczas, gdy na przedmiot majątkowy stanowiący majątek odrębny jednego z małżonków dokonano nakładów zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątku odrębnego małżonków. Jest to stanowisko będące kontynuacją

jednolitej linii orzeczniczej, w którą wpisuje się także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1980 r., III CZP 46/80 (OSNCP rok 1981, Nr 11, poz. 206, Lex nr 2654)). W tezie tej uchwały wskazano wprawdzie, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego rozliczeniu podlegają również nakłady z majątku odrębnego małżonków na majątek odrębny jednego z nich. Jednak w uzasadnieniu dokonano istotnego zastrzeżenia, które pozwala uznać, że stanowisko to jest uzasadnione jedynie w wyjątkowych sytuacjach, w których zachodzi potrzeba kompleksowego rozliczenia małżonków w jednym postępowaniu ze względu na przedmiot majątkowy, którego dotyczy to postępowanie, w szczególności zaś, gdy na rzecz stanowiącą majątek odrębny jednego z małżonków dokonano nakładów zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątków odrębnych małżonków. Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie występuje. Wnioskodawczyni dochodziła bowiem zwrotu nakładów poczynionych wyłącznie ze swojego majątku osobistego na przedmiot majątkowy będący majątkiem osobistym uczestnika postępowania. Przedmiot majątkowy, na który miały być dokonywane nakłady, nie wchodzi do masy majątkowej podlegającej podziałowi w postępowaniu nieprocesowym o podział majątku. W takiej sytuacji roszczenie z tytułu zwrotu wydatków i nakładów przewidziane w art. 45 k.r.o. podlegają rozpoznaniu w procesie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 27/00, Legalis nr 443653). Rozliczenie z tego tytułu w postępowaniu o podział majątku wspólnego nie jest zatem dopuszczalne.

Mając na względzie powyższe rozważania, należało podzielić zarzuty skarżącego, iż nakład wnioskodawczyni poczyniony z jej majątku osobistego na majątek osobisty uczestnika postępowania nie powinien podlegać rozliczeniu i uwzględniony przy spłacie.

W tym stanie rzeczy należało uchylić pkt 2 zaskarżonego postanowienia, zaś spłatę od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni określoną w pkt 3 postanowienia, pomniejszyć do kwoty 18.925,00 zł (26.777,00 zł – 7.852,00 zł = 18.925,00 zł), pozostawiając w pozostałym zakresie bez zmian termin i sposób uregulowania tej należności.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie, stosując art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania za II instancję Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwotę 2.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, na które składają się: opłata od apelacji 1.000,00 zł oraz koszty radcowskie w wysokości 1.200,00 zł, ustalone na podstawie § 4 pkt 8 3 w zw. z § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Cezary Olszewski SSO Alicja Wiśniewska